

Meser Bruno je bil jeden tistih, katerim se je Goneli, njegov učenec naj bolj smilil. Tega prosi slepi umetnik, nej bi šel k Lizeti in njeni materi, se pogovorit o času poroke. —

Bruno, na tanko izveršivši naročilo, se verne čez nekaj dni iz Sijene domu. Na ravnost gre v izbo Gonelija. Kako je temu serce bilo, ko je Bruno v izbo stopil, kaj je čutil, si samo tisti misliti zamore, kdor je že stal pred vratmi odpertega raja. On ni vidil učitelja temnega obraza, ni bral tužnega odslovila v njegovem obličju.— „Tukej sim—reče učitelj — ter te pozdravim v imenu Lizete in njene majke, ki ste z veliko žalostjo govorile o nesrečnej prigodbi, kjer si ti oslepel. Naročile ste — — —“ „Oh govori nalogu, mu reče Goneli, kdaj bo dan poroke, dan venčanja?“ —

Meser Bruno žalostno vzdihne ter reče na dalje:

„To sporoči Lizeta, da je ona svojo rokó umetniku Goneliju obljudila, ker pa Goneli slep—umetnik več biti ne more, se tudi obljava spolnila ne bo.“ —

„Strahota!“ — zavpije Goneli, ter skoro omedlevši sede na stol. Obledi in zmerzel pot se mu po licih vlije — „Strahota, to ni mogoče, reče na dalje, tega ni zamogla reči moja mi zvesta Lizeta, ah ne muči me dalje, učitelj!“ „Jaz ti sporočim Lizetine besede, reče žalostni Bruno na dalje. Poslušaj torej nje poročilo: „Beseda me ne veže, reče ona, pa da mu ne bom nezvesta, bom mu žena in tovaršica, pa s pogodbo, če on mojo podobo tako v marmor vreže, da slehern, kdor me pozna, marmor pogledav poreče: To je podoba Lizete Beručijeve.“

Tihota postane. — Goneli se ni solzil po zgubljenem raju, solze so mu teči nehale — za zmiraj kakor iz sanja zbudiv se spregovori:

„Podoba Lizete mora biti gotova!“

Marmor prinesejo — Goneli dela. —

Leto mine, umetnik odkrije svojo podobo, in vsak, kdor je Lizeto poznal, pogledavši marmor je rekел: „To je podoba Lizete Beručijeve!“ Učenik Bruno objemši svojega učenca in točiv solze radosti zavpije: „Mili učenec, tvoja Lizeta je lepa.“

„Da, moja je podoba, vzdihne Goneli, moj je taj marmor, — pa njegove ledene persi so Vezuv proti sercu Lizete. — Pojdi v Sijeno, povej Lizeti: Nje podoba je gotova — ženin je čaka — — v grobu!“ —

To izrekši se zgrudi mètev — pred Lizetino podobo. — Serce mu je tuge in žalosti počlo! — — — Zoridanović.

M o č v e r e.

Po jeklorezu prostò zložena povest.

Že davno je bilo sonce za gorami se skrilo, že je bila temna noč svoje černe perute čez zemljo razprosterla, hrup dneva zdaj sčasoma potihne, le v časih se se lajanje nekterega psa skoz tiho noč zaslisi,

pa sova svojo žalostno pesem zatuli. Vse živo, kar se je po dne gibalo ino trdilo, išče pokoj, je tiko in se hoče z spanjem pokrepčati in si pridobiti novo moč za delo prihodnega dneva. Le divja, svetloboboječa zverina zapusti svoje berloge in si svoj krvavi rop išče, kakor tudi kervoželjni zverini jednako tolovaji svoje zakotje zapustijo, v kojim se pred maščovavno pravico skrivajo ino se na nove hudodelstva napravljajo. Luna nastopi svoj ponočni těk i se v časih med oblake skrije, ktere veter na ponočnem nebu goni. Zdaj tudi luči v nekem samostanu na ** škem jedna za drugo pogasnejo in brumni mnihi, koih soglasno lepo petje je še kratko pred iz razsvetlene cerkve se glasilo, hitijo v svoje izbice k pokoju. — Pa kaj za en glas se na enkrat zashiši v sred tihe noči? To je zvona glas iz cerkve samostana. Kaj pa pomeni ovo zvonjenje ob tako nenavadnej uri? Saj še ni juternica! — ponočni čuvaj je še le komaj polnočno uro odklical. Alj pa morebiti mnihe k polnočnici v kor kliče? Pa saj so svojo uro molitve ravno pred odpravili. — Le še zvoni — ino večkrat premolkne. — Kako milo poje zvon, kakor bi koga na pomoč kličal! — —

V cerkvi se luči zasvetijo, in kmal se pomoli iz cerkve mladi cerkevni strežaj z zvončekam in svetilnico v rokah, za njim pa pridejo duhoven z sv. popotnico v torbici na persih, kojo nekemu bolniku nesejo, da bi ga previdili i pokrepčali za dolgo pot v večnost, to je pomenil zvona glas, — zato je on tako milo klical. Časti vredno, ja sveto je ovo opravilo i pot vsigdar, kadar se pa v tihej, svetlej noči stori, ko mir nad zemljo kraljuje, tedaj se mi pa vse še lepši, i tako čudoviten i skrivnosten zdi, da je serce vselej močno i čudno ganjeno. Zdi se mi, kakor bi bil cel svet velika lepa cerkev, i jasno nebo veliki oltar, na ktem se tisuč zvezd kakor ravno toljko sveč peržiga, šumljanje večernega veterca pa kakor šepitanje veliko nevidnih molivcev, koji Bogu v presv. sakramantu molijo. — Vonder poglejmo zdaj za mnihom i njegovim tovaršem, kam da gresta, i kaj se morebiti njima bode zgodilo.

Mladi fantiček, zornolicast, ktemu se zlatorumeni lasje iz glave v kodercah vsipajo, gre belo oblečen kot angelc popred, svojemu Bogu pot perpravlja, kterega duhoven v podobi belega kruha nesejo ino šeptaje molijo, vmes pa v časih, kakor je navada, zvonček zažvenklá. Luč svetilnice nam pusti viditi, kakó po tihej dolini, kakor dve senci plavata, in od daleč še beli koretec mniha iz temnine zableši, dokler ju gojzd v svojo gosto temo vzame, skoz katerega pot k bolniku pelja. — Čudno prijetni občutki napolnijo človeku serce, kadar se v mirnej tihej noči v kakem logu prehaja. Zdi se, kakor bi v drugi svet prišel. Ponočno sonce, bela luna plava na nebu i prede svoje sreberne trake skoz košate drevesa na zemljo, iz katere sapice, kakor dihleji spijočega, proti nebu puhtijo. Vse je tukaj tako tiko, i wonder je, kakor bi se tukaj neko skrivnostno živlenje razodevalo. Verhi dreves se gibajo, radovedni, kaj se pod njimi godi, ino v vejih šumlja, kakor bi se drevesa od tega pogovarjale, kar so čez dan slišale, vmes pa včasih kaka ptičica se iz spanja zbudivša oglasi. Sence dreves prav pošastne podobe imajo, ino mislil bi, da zdaj škrateljni loga svoje ponočne zbore deržijo.

Taki in jednaki občutki so morebiti dro tudi serca naših ponočnih potovavcov, napolnili, koje spet pojiskati hočemo. Da bi bolnemu hitrej

duhovska pomoč došla, se iz ceste na stezdo podasta, ki jima precej pota perkrati. Pa kaj je fantiču, da tako plašno okolj sebe pogleduje in se vsakega šumenja vstraši? Alj ga morebiti pošastne sence takó z strahom napolnijo? Od starega mniha dobro podučen se praznih reči ne boji; — pa slišati je bilo večkrat, da ni varno po ovem gojzdu potovati, ker se hudobni tolovaji po tajistem klatijo, koji so že več popotnih ljudi napadli, obropali in tudi nektere vmorili. Ko mnih spoznajo, zakaj fantič svoje korake takó overa, ga k' veči urenosti opominjava nagovorijo: „Le urno hodiva, de k' bolniku prepozno ne prideva! Ne boj „se nobene reči, ljubček moj! tolovaji nimajo nič do naju. Ako ravno „nar veči blago celega sveta nosiva, vonder nimava kaj per sebi, kar „bi se moglo jim dopasti; najno živlenje pa je v božjih rokah. Le nje „mu se perporočiva, gotovo bo tedaj naju pred vsim hudim obvaroval.“ Na te besede začnejo mnih spet moliti in tudi fantič jim pobožno odgovarja, zraven pa še tudi zdihne, da bi le že enkrat na kraju gojzda bla. Že sta ga bila precej za seboj pustila, — le še za četvert ure ga imata pred seboj, ino ravno sta bla neki grič prekoračila ter pred neko kernico prišla, skoz katero se je stezda dalej vila. Krog in krog med pečovjem košate bukve rastejo in le na nekterih krajih luna gosto temo v ovez gnjači nekoljko razsveti. Višej vzdigne fant svetilnico, da bi v temnini se kam ne zaletela, zraven pa še v časih z zvončekam zacingla. Še nista bla odmolila, kar jima iznenada grozen glas: „Stojta!“ zardoní; v tem hipu tudi močna roka fantiča za gerlo zagradi ino nad njegovo glavo silni hanžar zablišči. Zvonček mu izpade na tla, le še svetilnico obderži, i per nje luči se zdaj vidi, da sta od treh strašnih tolovajev zasačena. Nar starejši, pa tudi, kakor se vidi nar hujši, fantiča derži, in ga hoče koj pehniti; ne daleč proč pa še dva nekoljko mlajša tudi z bosimi hanžarji stojita. Vsi se nekaj osupnjeno gledajo. Stari mnih se nar prej zavejo in tolovaje takole nagovorijo: „Kaj hočete od „naju, in zakaj ne pustite naju dalej potovati? Saj jaz stari mož ilete „mali fantič nisva vam tako nevarna. Tudi posvetnega blaga nimava, „kar bi vam moglo dopasti. Kar pa imam vam iz serca rad dam, nam „reč: Božji blagoslov,“ i na te besede jih z nar Svetejšim blagoslovijo. Čudno je bilo viditi, kar se je zdaj godilo. Kakor bi bila tolovaje kaka nebeška luč obsvetila, opotekajo se omamljeni nazaj i padejo nehoteč na kolena. V tem luna med drevesi prisije in ovi čudni prizor razsveti. — Tolovaji jima zdaj z rokami migajo, naj bi odšla. Ko jih mnih takó močno ganjene vidijo, jih pohlevno zavolj hudobnega živlenja svarijo in jih k poboljšanju opominjajo. Vidi se, da ove besede njim globoko v serce režejo, da se je věst spet zbudila, ki je tako dolgo terdo spala; — nezmožni so kaj pregovoriti, le z glavo nekoljko kimajo.

Radi bi se mnih še dalej tukaj mudili, de bi nesrečne na pravo pot pokore in poboljšanja napravili, — pa njih dolžnost jih k bolniku kliče, zatorej se zdaj odpravijo; vonder še gredé za milost čez razbojnike k Bogu molijo. —

Kmal sta na kraju gojzda in že se iz hiše bolnika luč sveti ter ju viža, kje da je duhovne pomoči potreba. Silno težko jih bolnik že očakuje; zakaj, kakor so telesne bolečine hude, takó tudi serce marsiktere poteže in rane ima, ko jih svojemu dušnemu zdravitelju razodeli želi, da bi tolažbo zadosegel in mir svojej duši. — — —

Sv. opravilo je dokončano, bolnik je ozdravljen na svojej duši: da bi le truplo tudi takó hitro in gotovo ozdravelo! Ako ravno bolnik ni več tako otožen, ampak potolažen je, in rekel bi, prav veselega obraza in skorej nobene bolečine več ne čuti, je wonder le kakor bi luč živlenja slednokrat še razsvetila, potem pa vgasne. Od dolgega potovanja in prebudene noči vtruden, kakor tudi od dogubbe po noči so stari mnih skorej oslabljeni, tudi fantič je precej truden, zato jih hvaležni ljudje do samostana pustijo peljati. — Bolniku so bolečine odjenjale, to je, smert je ga vseh bolezni rešila, šel je spat i počivat v hladno krilo zemlje, kjer vsaka bolečina mine. V gojzdu in v njegovej okolici od teh dob ni bilo več slišati nobene roparije, nobenega napada in hudo-delstva, tolovajev ni bilo več čutiti, pričovalo se je pa da so, siti svojega nevarnega in nesrečnega živlenja, romali v svete kraje, se z Bogom spraviti. — —

Ako se praša, kaj da je starega duhovna gnalo, tako radovoljno in tudi neprestrašeno svojo dolžnost v sred noči dopolniti? Kaj da je bolnika takó vinirilo in potolažilo? — in kaj da je posebno divje tolova je takó silno premoglo, da prej kervoželjni volkovi, zdaj kakor krotke jagnečja na kolena padejo in svoje navadno živlenje zapustijo? takó se mora reči, da je to samó le zamogla — „Moč vere.“

Josip Višarski.

Književni jezik slavjanski.

Naši naročniki so vsi iskreni domorodci. Za domorodca pa sedaj ni slajše, ni imenitnejše ni svetješ misli, kakor tista novič u Zagrebu izbujena misel: napraviti jeden književni jezik slavjanski. Veselo je gledati, da je ta krasna mišlenka zavzela vsa domorodna serca na jugu in severju. Smo prepričani, da bode naše bravce veselilo slišati, kaj od te reči pišejo drugi Slavjani. Slovenci! berite i sodite: „više oči vidi više.“ —

„Vojvodjanka“ — časopis serbski — u číslu 49. piše tole: „Da mi Slaveni sploh za jednim jezikom književnim težiti moramo, to se mi zdi jako potrebno i k cilju primerno; da bi pa mi pri tej priči ruski jezik za književni jezik povzdignuli, to je najmenj, če ne težka, saj huda in mučna naloga. Bolje bi bilo k temu se prizadavati, da najpred jeden književni jezik u cilem jugoslavenskem svetu zavedemo, da se Serbi, Horvati, Bugari i Slovenci bratovsko zagerle, da se književnici ovih narodov na jedno město, — pa naj bode u Beogradu sredina jugoslavenstva, — sbero, naj tamo vsaki svoje mnenje u tej stvari predloži in odda, naj da ne bode hegemonie, strasti, sebičnosti, naj da gospoduje homologia, jednakopravnost, uzajemnost, naj da sodijo, izbero in naredijo, kako je naj bolje in kar je najbolje, da se na vsako narodnost obzir vzeme in se njej pravica godi, da se tim jeden jezik književni, za jedno književnost, za jedno cílo jugoslavenstvo, koje danas čez milionov duš šteje, ustanovi i zavede.“